

WODNE SPRAWY

Biuletyn kwartalny publikowany w ramach projektu Phare PL2003/IB/EN/02
“Kontynuacja wdrażania Ramowej Dyrektywy Wodnej”

...Woda nie jest produktem handlowym takim jak każdy inny, ale raczej dziedzicznym dobrem, które musi być chronione, bronione i traktowane, jako wartość sama w sobie.

(*Ramowa Dyrektywa Wodna*)

Szacunek dla wody Ramowa Dyrektywa Wodna Unii Europejskiej

Woda była zawsze ważnym, właściwie podstawowym elementem w życiu człowieka. Stanowiła źródło pożywienia, gasiła pragnienie, była podstawą higieny, służyła jako droga komunikacji... Według wielu wierzeń miała szczególne, prawie metafizyczne znaczenie. Człowiek przez wieki żył blisko wody i, wydaje się, rozumiał to środowisko.

Jednak wraz z rozwojem cywilizacji nasz stosunek do wody bardzo się zmienił. Woda stała się tzw. dobrem powszechnym, a jej zasoby uznano za nieograniczone. Ten sposób myślenia doprowadził do degradacji nie tylko wód powierzchniowych, ale także wód podziemnych – rezerwy wody do picia dla przyszłych pokoleń. Był to sygnał do wprowadzenia zmian. Wieloletnie wysiłki Unii Europejskiej na rzecz ochrony wód, przejawiające się wydaniem wielu dyrektyw „wodnych”, ostatecznie zintegrowała opracowana w grudniu 2000 r. jedna Ramowa Dyrektywa Wodna (RDW). Opiera się ona na filozofii odmienną od dotychczasowej: integruje potrzeby pojedynczego człowieka i oczekiwania dużych społeczności z wymaganiami środowiska naturalnego.

Nowatorstwo Ramowej Dyrektywy Wodnej

Ramowa Dyrektywa Wodna uznaje środowisko naturalne za równoprawnego użytkownika wód, takiego samego jak ludność, przemysł, rolnictwo itp. (jego „interesy” zapewniają odpowiednie przepisy prawne). Stąd, mówiąc o ochronie wód, RDW rozszerza zakres tej ochrony z ilości i jakości zasobów również na życie biologiczne zależne od wody – na ekosystemy wodne i bagienne.

Istotnym elementem RDW jest także wprowadzenie do zlewniowego zarządzania gospodarką wodną dwóch ważnych narzędzi: udziału społeczeństwa oraz instrumentów ekonomicznych. Włączenie użytkowników wody i odpowiadających za ich stan instytucji do procesu planowania ma na celu lepsze zidentyfikowanie problemów oraz kształtowanie realnych programów

foto.: Zbigniew Ludvigin

Potok Strażyski

„naprawczych”. Natomiast zadaniem instrumentów ekonomicznych jest zagwarantowanie efektywności ekonomicznej korzystania ze środowiska wodnego poprzez systematyczne wprowadzanie zasady pełnego zwrotu kosztów usług wodnych.

Cele Ramowej Dyrektywy Wodnej

Ramowa Dyrektywa Wodna obejmuje wszystkie wody, w tym wody śródładowe (wody powierzchniowe i wody podziemne), wody przejściowe i wody przybrzeżne. Cele, jakie stawia RDW w stosunku do tych wód, wynikają z wspomnianych wcześniej zasad zrównoważonego rozwoju i dotyczą:

- zaspokojenia zapotrzebowania na wodę ludności, rolnictwa i przemysłu;
- ochrony wód i ekosystemów znajdujących się w dobrym stanie ekologicznym;
- poprawy jakości wód i stanu ekosystemów zdegradowanych działalnością człowieka;
- zmniejszenia zanieczyszczenia wód podziemnych.

Pierwszym, podstawowym celem operacyjnym dyrektywy jest osiągnięcie do 2015 r. dobrego stanu wszystkich wód w krajach członkowskich Unii Europejskiej. W kolejnych kilkunastu latach (maksymalnie 12) ma nastąpić osiągnięcie tego stanu również tam, gdzie warunki naturalne, techniczne i ekonomiczne uniemożliwiają jego osiągnięcie w pierwszym etapie. Można więc powiedzieć, że RDW, precyzując cele

wspólne dla wszystkich krajów członkowskich, uwzględnia jednak lokalną specyfikę i bariery, które mogą wystąpić w trakcie jej wdrażania.

Dobry stan wód – co to oznacza?

Kluczowym pojęciem w dyrektywie jest „stan ekologiczny i chemiczny wód” (może być on bardzo dobry, dobry, umiarkowany, słaby i zły). Dobry stan wód, jaki mamy osiągnąć w 2015 r., oznacza, że należy zrobić wszystko, by do tej daty wody były możliwie bliskie stanowi naturalnemu. Jest oczywiste, że nie łatwo będzie osiągnąć ten cel. W szczególnych przypadkach dopuszczalne więc będą pewne odstępstwa i przyjęcie mniej rygorystycznych wymagań, co wiąże się z wydłużeniem terminu osiągnięcia celu. Dotyczy to głównie sytuacji, w której koszty społeczne i ekonomiczne koniecznych działań są zbyt wysokie i niemożliwe do zaakceptowania przez społeczność lokalną.

RDW wyróżnia również wody, które zostały zmienione przez człowieka (sztuczne i silnie zmienione). Dla nich zaproponowano odrębne, łagodniejsze kryteria oceny poprawy stanu.

Wdrożenie RDW nie będzie procesem łatwym, bo jest wdrożeniem odmiennego od stosowanego dotąd sposobu myślenia o środowisku oraz sposobach i myśleniach korzystania z tego środowiska. Ale jednocześnie stwarza szanse dla wszystkich: dla sektora publicznego, sektora komercyjnego i zwykłych ludzi.

Gdzie jesteśmy dzisiaj? Wdrożenie RDW w Polsce

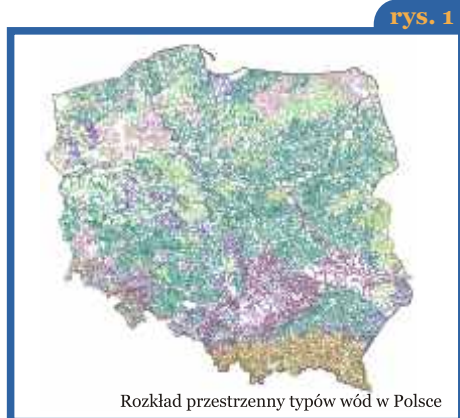
Warto pamiętać, że wdrożenie Ramowej Dyrektywy Wodnej to przedsięwzięcie o ogromnej skali, dotyczy bowiem wielu krajów zróżnicowanych pod względem warunków naturalnych i ekonomicznych, zamieszkałych przez ponad 450 mln ludzi. Zapewne z tego powodu Ramowa Dyrektywa Wodna, narzucając podstawowe reguły postępowania, cele i terminy, pozostawia w gestii krajów członkowskich sposób osiągnięcia tych celów z poszanowaniem ich indywidualnych doświadczeń, struktur zarządzania oraz tradycji. W konsekwencji, spora część prezentowanych w tekście prac jest oparta na unikalnej metodyce opracowanej w Polsce.

Co jest obowiązkowe?

Ustalane zostały obowiązujące wszystkich zasady, które dotyczą: zlewniowego gospodarowania wodami, uspołecznienia podejmowanych decyzji, sposobu zarządzania i planowania oraz reguł ekonomicznych w gospodarce wodnej. Ustalony został również cel (*dobry stan wód* powierzchniowych i podziemnych), termin jego osiągnięcia (rok 2015) oraz terminy osiągnięcia etapów pośrednich. Sposób osiągnięcia tego celu nie do końca został narzucony. Z jednej strony określono ogólny schemat postępowania, z drugiej strony metodyka zawarta w podręcznikach dołączonych do dyrektywy to raczej propozycje niż zobowiązania. Dlatego też pewne sposoby rozwiązania kolejnych elementów różnią się w poszczególnych krajach, czasem nawet w istotny sposób. Komisja Europejska będzie śledzić te różnice na podstawie raportów, jakie poszczególne kraje członkowskie są zobowiązane składać w określonych przez RDW terminach.

Zadania do wykonania

Dyrektywa narzuca standardowy schemat postępowania przy opracowywaniu programów działań. Najpierw należy podzielić wody na jednolite części wód i dla każdej z nich określić stan, który chcielibyśmy w przyszłości osiągnąć – „stan idealny”. Potem należy zbadać obecny stan środowiska wodnego i ustalić, co mu zagraża (źródła zanieczyszczeń). Te dwie podstawowe informacje („jak jest teraz” i „co chcemy osiągnąć”) stanowią podstawę pozwalającą na opracowanie programów niezbędnych działań. Elementem kończącym cały cykl ma być opracowanie planów dla dorzeczy, umożliwiających wdrożenie programów działań opracowanych dla poszczególnych obszarów. Patrząc na proces bardziej szczegółowo, widzimy, że do wykonania mamy następujące zadania:

- określenie obszarów, dla których sporządzone będą plany (dorzecza i obszary dorzeczy);
- ustalenie typów wód i określenie „stanu idealnego” dla każdego z nich (typy wód i warunki referencyjne);
- zdefiniowanie jednostkowych obszarów, dla których prowadzone będą analizy i wdrażane programy (jednolite, sztuczne i silnie zmienione części wód);
- ustalenie stanu środowiska wodnego i źródeł zanieczyszczeń (presje i oddziaływania);
- zidentyfikowanie problemów, które należy rozwiązać (podstawowe problemy gospodarki wodnej);
- zdefiniowanie programów, które pozwolą na osiągnięcie celów (programy działań);
- opracowanie planów gospodarowania wodami dla obszarów dorzeczy.

Przeprowadzone analizy

Obszary planowania

Zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną pierwszym krokiem było wyznaczenie dorzeczy i obszarów dorzeczy. W Polsce wyznaczono dwa obszary dorzeczy: Wisły i Odry, powierzając koordynującą rolę w zakresie wdrażania dyrektywy Prezesowi Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej (obecnie funkcję tę sprawuje Minister Środowiska).

Typy wód i warunki (obszary) referencyjne

Punktem odniesienia w RDW jest naturalny stan wód. Jest oczywiste, że jest on inny dla strumienia górskiego, a inny dla rzeki nizinnej, więc trzeba określić, co znaczy ten termin dla różnych rodzajów wód. W konsekwencji, wszystkie wody w Polsce zostały podzielone na typy, określone też zostały dla nich warunki „idealne”, do których będziemy w programach działań dążyć.

Dyrektywa określa kryteria podziału na typy dla wszystkich wód, tak powierzchniowych, jak i podziemnych. Dla cieków powierzchniowych są to następujące kryteria:

- wielkość powierzchni zlewni,
- wysokość położenia zlewni nad poziomem morza,
- rodzaj podłoża.

W oparciu o te kryteria wydzielono w Polsce 26 typów cieków powierzchniowych, 13 typów jezior, 5 typów wód przejściowych i 3 typy wód przybrzeżnych (ich rozkład na terenie Polski zawiera **rys. 1**). Dla każdego z nich ustalono również charakterystyczne parametry opisujące stan naturalny (warunki referencyjne) oraz wyznaczono stanowiska (obszary referencyjne) w terenie, obrazujące i charakteryzujące ten stan (**rys. 2**). To one stanowią przykłady „idealnych”, do których będziemy zmierzać, budując programy działań.

Podział na części wód

Następnym krokiem, według RDW, jest podział wód powierzchniowych i podziemnych na jednolite części wód, czyli obszary, dla

których będą prowadzone analizy zanieczyszczeń i opracowywane programy działań umożliwiające osiągnięcie wyznaczonych wcześniej celów. Kryterium pozwalającym na ich wydzielenie jest opracowany podział na typy wód powierzchniowych oraz pozostałe kryteria, w tym podział na obszary ochronne, tj.:

- ujęcia wody do picia z zasobów wód powierzchniowych i podziemnych,
- kąpieliska,
- ciekli bytowania ryb karpiowatych i łososiowatych,
- obszary NATURA 2000,
- zagospodarowanie terenu,
- lokalizacja dużych miast.

Analizy prowadzone z wykorzystaniem techniki GIS doprowadziły do wydzielenia na terenie naszego kraju 4508 jednolitych części wód dla cieków powierzchniowych, 1041 dla jezior, 9 dla wód przejściowych, 11 dla wód przybrzeżnych i 160 dla wód podziemnych. Przykładową mapę dla Górnej Wisły z zaznaczonym podziałem na jednolite części wód dla różnych typów wód zawiera **rys. 3**.

Człowiek na niektórych obszarach na tyle jednak zmienił środowisko, że powrót w tych miejscach do naturalności lub nawet zbliżenie się do parametrów referencyjnych nie jest możliwe. Trudno przecież zlikwidować porty rzeczne lub zbiorniki retencyjne, szczególnie jeśli ich istnienie jest uzasadnione. Dyrektywa dla takich sytuacji nakazuje wydzielenie dwóch rodzajów części wód: sztucznych i silnie zmienionych. Sztuczne to te odcinki cieków, które zostały zbudowane przez człowieka, np. kanały, rowy, oraz te, które przepływają przez sztuczne zbiorniki wodne o powierzchni powyżej 50 km². Silnie zmienione części wód to np. odcinki

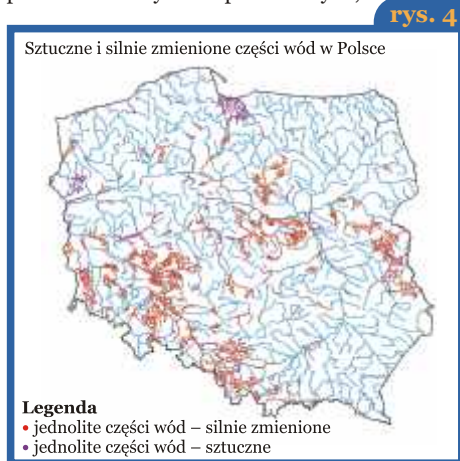

cieków zmienione przez człowieka w taki sposób, że powodują istotne zmiany hydromorfologiczne, np. cieki zabudowane korekcją progową, wykładziną kamienną czy betonową. Dla takich przypadków nie używa się do oceny kryterium „stan ekologiczny wód”, ale mówi się o „potencjalnie ekologicznym”. Założono, że dla odcinków sztucznych nie będą podejmowane żadne działania zmierzające do powrotu do normalnego stanu, ale raczej do osiągnięcia stanu, jaki jest charakterystyczny dla podobnych naturalnych obiektów. Dla cieków silnie zmienionych przewiduje się podjęcie działań zmierzających do poprawy ich stanu.

Z przeprowadzonych analiz wynika, że w Polsce mamy 601 sztucznych lub silnie zmienionych odcinków rzek (rys. 4), co stanowi około 13% ilości jednolitych części wód.

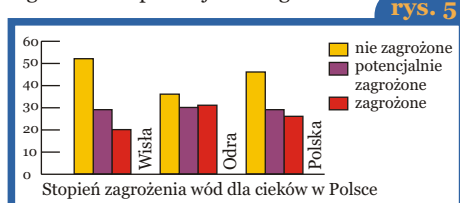
Analiza presji i oddziaływań

Jedną z ważniejszych części prac była analiza wpływu działalności człowieka na stan wód powierzchniowych i podziemnych,

zwana analizą presji i oddziaływań. Stanowi ona swoisty „bilans otwarcia”, przedstawiający obecny stan zasobów wodnych dla każdego obszaru jednostkowego (jednolite części wód) i wskazujący, jak daleko jesteśmy od „ideału”.

W ramach przeprowadzonych w Polsce prac przeanalizowano presje wynikające z: punktowych źródeł zanieczyszczeń komunalnych i przemysłowych, odprowadzających ścieki bezpośrednio do wód powierzchniowych, zanieczyszczeń obszarowych pochodzenia rolniczego, znaczących poborów wód i zmian morfologicznych. Znaczące presje w obszarach dorzeczy Wisły i Odry wyznaczone zostały na podstawie analizy ponad 200 cech statystycznych z Banku Danych Regionalnych GUS, z uwzględnieniem parametrów: BZT5, ChZT, zawiesina, azot ogólny i fosfor ogólny. Z tych analiz wynika, że w Polsce tylko połowa wód w ciekach powierzchniowych kwalifikuje się do kategorii niezagrożone, pozostałe to wody potencjalnie zagrożone lub zagrożone (rys. 5). Działalność człowieka dotknęła również wody podziemne: aż 19% części wód wyznaczonych dla wód podziemnych to wody zagrożone lub potencjalnie zagrożone.

Analizy ekonomiczne i udział społeczeństwa

Równoległe z pracami opisanymi wcześniej prowadzone były analizy ekonomiczne i przygotowania do włączenia w proces programowania i wdrożenia RDW szeroko rozumianego społeczeństwa.

Analizy ekonomiczne są istotnym elementem dyrektywy, gdyż ma ona doprowadzić (tam, gdzie jest to społecznie i gospodarczo możliwe) do pełnego zwrotu kosztu usług wodnych, a więc również kosztu odtworzenia zasobów wodnych i odbudowy naturalnego środowiska wodnego, a w efekcie zrationalizować korzystanie z zasobów wodnych. Prowadzone w ostatnim okresie prace pozwoliły na wstępną ocenę i określenie aktualnego stanu „ekonomizacji” gospodarki wodnej w Polsce. Jednocześnie w opracowanej analizie oszacowano, w ramach prognozy rozwoju, przyszłe potrzeby wodne i możliwe zagrożenia wynikające z zakładanego do 2015 r. rozwoju cywilizacyjnego i gospodarczego.

W ramach projektów bliźniaczych, polsko-niemieckiego i polsko-francuskiego, prowadzone są prace nad strategią udziału społeczeństwa przy programowaniu i wdrażaniu RDW. Obejmują one wiele elementów, począwszy od określenia form udziału społeczeństwa, partnerów tego procesu, do narzędzi, które będą ten proces wspomagać.

Raporty przekazane Komisji Europejskiej

Wyniki przedstawionych wcześniej prac zostały zebrane w postaci raportów wysłanych przez Polskę do Komisji Europejskiej zgodnie z terminami określonymi w dyrektywie. Pierwszy z nich zawierał informacje dotyczące charakterystyki geograficznej obszarów dorzeczy, na jakie podzielona jest Polska (Wisły i Odry). Raport zawierał również informacje na temat władz odpowiedzialnych za koordynację prac nad wdrożeniem RDW dla tych obszarów oraz na temat charakteru współpracy międzynarodowej na rzekach granicznych.

Drugim raportem obejmował wyniki opisanych wcześniej analiz związanych z wyznaczeniem typów wód w Polsce oraz jednolitych części wód, zarówno dla wód powierzchniowych, jak i podziemnych, wyznaczeniem warunków referencyjnych, obszarów chronionych, analiz presji antropogenicznych i stanu wód oraz analiz ekonomicznych.

Udział społeczeństwa we wdrażaniu Ramowej Dyrektywy Wodnej

Jest wiele przykładów planów dotyczących środowiska naturalnego, których wdrożenie zakończyło się sukcesem tylko dlatego, że poza politykami, planistami i administracją zaangażowani byli w ten proces również użytkownicy. Udział zainteresowanych stron, czyli tych, którzy będą ponosić koszty planowanych działań, ale także odnosić korzyści z ich wdrożenia, ma kluczowe znaczenie dla powodzenia całego procesu. W Ramowej Dyrektywie Wodnej udział społeczeństwa jest ważnym elementem, co zostało podkreślone w preambule:

...Sukces niniejszej dyrektywy jest zależny od bliższej współpracy i spójnych działań na szczeblu Wspólnoty, państw członkowskich i lokalnym, jak również od informowania, konsultowania i zaangażowania opinii społecznej, w tym użytkowników...

Korzyści

Zagwarantowanie aktywnego udziału społeczeństwa przy planowaniu działań dotyczących rozwoju gospodarki wodnej wynika z istoty demokracji. W praktyce jednak trzeba mówić o doraźnych korzyściach, które udział społeczeństwa niesie ze sobą w podejmowaniu decyzji:

- lepszy dostęp do informacji o aktualnym stanie środowiska, jego problemach (zagrożeniach) i potrzebach różnych użytkowników;
- prawidłowe, bo oparte na doświadczeniach różnych grup, sformułowanie planów i programów działania;
- bardziej przejrzysta i otwarta forma procesu podejmowania decyzji.

Podkreśla się również, że udział społeczeństwa sprzyja uzyskaniu społecznej akceptacji proponowanych rozwiązań. Ma też istotny walor edukacyjny – jest szkołą pozwalającą lepiej zrozumieć zarówno interesy innych grup użytkowników wody, jak i konieczność kompromisu.

Uczestnicy

Najważniejszymi grupami, których udział w tym procesie jest obowiązkowy, są tzw. „grupy interesów”, czyli ci użytkownicy, którzy mogą być dotknięci skutkami decyzji (lub braku decyzji) lub z jakichś względów są nią zainteresowani. W praktyce mogą to być następujące grupy:

- organizacje pozarządowe (społeczne, zawodowe i inne),
- instytucje zajmujące się gospodarką wodną,
- administracja rządowa i samorządowa,
- przedstawiciele użytkowników, np. społeczności lokalne, właściciele firm, rolnicy itd.

Jest to również tzw. „szerokie grono społeczne”, które obejmuje grupy w niewielkim stopniu zainteresowane danym problemem i jego rozwiązaniem, ale które będą informowane o przebiegu podejmowanych decyzji.

Formy udziału

W praktyce można stosować różne formy udziału społeczeństwa i sposoby zaangażowania zainteresowanych stron: informowanie, konsultowanie (wyrażanie opinii), różne formy aktywnego udziału.

W Ramowej Dyrektywie Wodnej mówi się praktycznie o wszystkich wymienionych formach, ale tylko dwie pierwsze traktowane są jako obowiązkowe. Pozostałe są zalecane do wdrożenia w zależności od lokalnych możliwości.

Harmonogram

Dyrektywa zakłada kilka etapów udziału społeczeństwa i określone terminy wdrożenia.

Zadanie podlegające procedurze udziału społeczeństwa	Termin wdrożenia
Kalendarz i program prac dotyczących opracowania planu gospodarowania wodami dla obszarów dorzeczy	Grudzień 2006
Tymczasowa analiza istotnych zagadnień gospodarki wodnej dla obszarów dorzeczy	Grudzień 2007
Projekty planu gospodarowania wodami dla obszarów dorzeczy	Grudzień 2008

W celu sprawnego przeprowadzenia konsultacji poszczególne państwa zobligowane są do udostępniania dokumentów i informacji potrzebnych do opracowania projektu planu gospodarowania wodami dla obszarów dorzeczy. Ustalono również, że na konsultacje każdego z etapów należy przeznaczyć 6 miesięcy.

Pomoc unijna we wdrażaniu Ramowej Dyrektywy Wodnej

Każdy, kto czytał Ramową Dyrektywę Wodną, nie ma złudzeń, że operacja wdrożenia tego prawa unijnego nie jest prosta – nie tylko z punktu widzenia Wspólnoty, ale również z punktu widzenia poszczególnych krajów członkowskich. Oczywiście niektóre kraje mają łatwiej, ponieważ elementy dyrektywy wdrażają już od kilku lat, inne, jak Polska, trudniej, gdyż zaczęły to robić niedawno. Dla tych ostatnich Unia przewidziała pomoc ekspertów z krajów zaawansowanych we wdrażaniu w postaci projektów zwanych bliźniaczymi. W Polsce realizowany jest już drugi taki projekt, pierwszy, polsko-niemiecki, zaczął się dwa lata temu i skończył w połowie 2005 r., drugi, polsko-francuski, ma kontynuować prace rozpoczęte przez tamten projekt, kładąc nacisk na:

- proces planowania w gospodarowaniu wodą w dorzeczach;
- wdrożenie udziału społeczeństwa w procesie planowania w gospodarce wodnej;
- przygotowanie sprawozdań dla Komisji Europejskiej o wdrażaniu RDW;
- opracowanie metodyki analizy efektywności kosztów usług wodnych;
- szkolenia dla administracji publicznej odpowiedzialnej za gospodarkę wodną.

Projekt przewiduje bardzo różne formy współpracy ekspertów francuskich i polskich, zajmujących się poszczególnymi aspektami gospodarowania wodą. Podstawową formą współpracy jest wymiana doświadczeń i wspólna praca nad wdrożeniem wybranych elementów Ramowej Dyrektywy Wodnej, głównie w zakresie problemów ekonomicznych i udziału społeczeństwa w planowaniu. Inne formy to seminaria i dyskusje oraz poprawa dostępu do informacji o wdrażaniu RDW w Polsce poprzez Internet, Intranet oraz wydawnictwa drukowane.

Praktyczne ćwiczenia i testy dotyczące wymienionych wcześniej zagadnień są przeprowadzane na obszarze pilotowym, obejmującym zlewnię Wisły od źródeł do ujścia Raby włącznie.

Projektem kierują: ze strony francuskiej pani Josiane Mongellaz, z-ca Dyrektora ds. Współpracy Międzynarodowej w Międzynarodowym Biurze ds. Wody, a ze strony polskiej pani Bernadetta Czerska, z-ca Dyrektora Departamentu Zasobów Wodnych w Ministerstwie Środowiska.

Biurowo Projektu mieści się w Ministerstwie Środowiska, w Warszawie przy ul. Wawelskiej 52/54, tel.: 22-5792599, faks: 22-5792609, e-mail: Joanna.Strzelecka@mos.gov.pl

Wiedzieć więcej

Wiedzę na temat RDW można rozszerzyć sięgając do Internetu, w którym instytucje krajowe i międzynarodowe udostępniają informacje o Ramowej Dyrektywie Wodnej, prawie europejskim i problemach środowiska naturalnego w krajach Wspólnoty.

Biuro Gospodarki Wodnej (www.bgw.gov.pl)

Najobszerniejszy serwis informacyjny o Ramowej Dyrektywie Wodnej. Poza samą dyrektywą można tu znaleźć obszerne wyjaśnienia jej celów lub

omówienie niektórych fragmentów (udział społeczeństwa). Strona oferuje również pełne teksty tłumaczeń przewodników do wdrażania RDW. Dostępne są też informacje na temat obu projektów bliźniaczych, wspomagających wdrożenie RDW w Polsce: polsko-niemieckiego i polsko-francuskiego.

Departament Zasobów Wodnych Ministerstwa Środowiska (www.mos.gov.pl/dzw)

Strona nie zawiera bezpośrednich odniesień do RDW, są tam natomiast dokumenty związane z gospodarką wodną w Polsce. Dotyczy to w szczególności aktów prawnych, strategii (np. gospodarki wodnej) i raportów wdrożeniowych. Jest też sporo dokumentów dotyczących dostosowania prawa polskiego związanego ze środowiskiem do prawa unijnego.

Urząd Komitetu Integracji Europejskiej (www.ukie.gov.pl)

Bogate źródło informacji o instytucjach Unii Europejskiej, aktach prawnych (w języku polskim), informatorach dotyczących tych aktów, periodycznych publikacji Komisji Europejskiej itd. Wiele miejsca zawierają informatory o Unii i jej pracach oraz dostępnych funduszach unijnych. Do bardziej przydatnych wiadomości umieszczonych na stronie należą też adresy ośrodków informacji europejskiej z całej Polski.

Portal Unii Europejskiej (www.europa.eu.int/index_pl.htm)

Oficjalny portal Unii Europejskiej. Podobnie jak wiele portali związanych z Unią i ten ma już swoją polską edycję. Poza ogromną ilością informacji

Rzeka Skawa

o samej Unii, dziedzinach, którymi się zajmuje, prowadzonych pracach, ma również dział dotyczący środowiska, a w nim wody. I choć niestety ta część portalu nie została jeszcze spolszczona, jej zawartość jest godna uwagi.

Zlewnia pilotowa Wisła od źródeł do ujścia Raby

Wszystko zaczyna się zwykle od prób w „małej skali”. Dlatego dla przetestowania prac dotyczących m.in. opracowywania programów działań, analiz ekonomicznych, organizowania procesu udziału społeczeństwa wybrano zlewnię pilotową, obejmującą obszar Górnej Wisły – od źródeł aż do ujścia Raby włącznie.

Zlewnia pilotowa o powierzchni około 10 tys. km² (3,2% terytorium kraju) leży na terenie województw: śląskiego i małopolskiego. Jest to obszar zróżnicowany, zarówno pod względem fizjograficznym, jak i pod względem zagospodarowania i użytkowania. Część południowa to tereny górskie i podgórskie, słabiej zaludnione, gdzie intensywnie rozwija się turystyka. Tereny na północy są zurbanizowane i zdominowane przez przemysł, obejmują one aglomerację śląską i krakowską. W zlewni pilotowej znajduje się 10 dużych zbiorników wodnych oraz złożona z sześciu stopni wodnych droga żegluga Górnej Wisły. Na obszarze zlewni występują różne formy terenów chronionych.

Systemy zaopatrzenia w wodę opierają się w dużej części na przerzutach międzyzlewniowych i zbiornikach retencyjnych. Niedostateczny stopień oczyszczania ścieków powoduje, że rzeki zanieczyszczone są ściekami komunalnymi i przemysłowymi (tylko 15% jest oczyszczanych z podwyższonym stopniem usuwania biogenów). Sytuację pogarsza zanieczyszczenie Wisły wodami słonymi oraz obniżenie poziomu wód podziemnych, wywołane eksploatacją górniczą.

Na obszarze zlewni pilotowej wyznaczono 214 jednolitych części wód powierzchniowych, w tym 19 sztucznych i 57 silnie zmienionych. Ponad połowa (117) to wody zagrożone nieosiągnięciem dobrego stanu, 1/3 (67) jest potencjalnie zagrożona, a pozostałe (30) nie są zagrożone. Na obszarze zlewni pilotowej wyznaczono także 20 jednolitych części wód podziemnych, z których 20% jest zagrożone nieosiągnięciem dobrego stanu.

Koordinatorami prac wdrożeniowych są RZGW w Gliwicach i Krakowie. W ramach zaplanowanych działań przewidziano współpracę z lokalną administracją rządową i samorządową oraz organizacjami pozarządowymi.

Rzeka Skawa